

Косарі

Іван Чендей

Ген-ген до самого обрію скатертю-самобранкою простелився лан. На ньому додолу хилить стиглий колос пшениця, над ним височить безкрає небо. А в височині повільно котиться розпечене коло сонця, щедро жбурляючи на землю племін. Ні, сонце не пливе в бездонній синяві, воно зупинилося і палить нещадно лан.

Все потомилося. Над полем, над доріжкою, що лягла між пшеницями, мерехтять повітряні хвилі, стрибають доверху, донизу. Хвилі ці невтомні, безупинні.

А колос нахилився до колоса, обважнілий і рясний, зернистий. Тисяча таких зернин в кожному, як литий із золота дзвін.

Тиша навколо. Колос не шелесне вусом, стеблом вітер не колихне, не проспівас птиця, не шумить гіллям висока липа, що стоїть обіч доріжки. Певно, тут, біля липи, проходила межа. Хто посадив цю липу на радість віт— рам-парубкам, який легіник стояв у її тіні з своєю любкою? Чиї пчілки в пору цвітіння збирали з неї мед, який плугатар знаходив під нею відпочинок?

Ген там, праворуч, біліють солом'яні брилі, похитуючись над ланом. Валкою ступають, втинаючись косами в пшеницю, косарі. В якому танці є подібні рухи до рухів отих косарів — загорілих, закосичених колосом.

"Цвінь-пім, цїп-цвінь",— чути пташенят на лану. Та їх почує, один тільки косар — той має добре вухо між змахами коси. Він відкладає косу і бреде, розгортаючи уважно і любовно стебла, щоб не втоптати колос в землю. Десь тут, поблизу, шукає гніздо з пташенятами.

— Ей, тезку, ану іди сюди! Подивися, яка краса завелася на ниві! — кличе другого косаря, махаючи важкою мозолястою рукою.

Другий іде слідом, прокладеним в пшениці, і собі розгортає колоски, нахиляється додолу, щоб не толочити їх ногами.

— Та то жайворончата! Дивися, просять їсти і пити! — говорить косар, показуючи на вкритих пухом пташат, що дзьобики роззявляють широко.

— Ану принеси води, щоби́сьмо їх закапали, бо пташок замучила спека.

Косар виходить на стерню, бере джбан й знову іде до гнізда. А товариш відкусив стебло, тягне ним з джбана воду і по крапельці пускає до дзьобика кожному.

Косарі беруть коси, і на ниву лягає пшениця.

Позаду залишилися дві жмені стебел, серед яких до землі принишло гніздо з пташенятами.

1956